

Punten scoren

met duurzame zuivel

De lat ligt hoog als het om verduurzaming gaat. Vrijwel alle zuivelverwerkende bedrijven zijn er druk mee bezig: de uitstoot van broeikasgassen van zuivelproducten verlagen. En aangezien de productie van de grondstof melk daar een derde van inneemt, schuift die ambitie ook door naar melkveehouders.

TEKST GRIETJE DE VRIES

Bij een rondje langs de websites van zuivelverwerkers valt één ding op: vrijwel alle bedrijven hebben een kopje 'duurzaamheid' in de balk bovenin staan. Dat is niet voor niets, want de zuivelbedrijven dragen ook bij aan het halen van de Europese klimaatdoelen. Voor Nederlandse of Vlaamse zuivelorganisaties geldt daarbij dat ze zijn aangesloten bij de Duurzame Zuivelketen of het duurzaamheidsprogramma van de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie. Dat betekent dat ze zich committeren aan de doelen die in dit samenwerkingsverband zijn gesloten in 2018 (zie kader op pagina 9).

De meeste zuivelorganisaties zien zelf het belang van duurzaam werken ook in. Neem Royal A-ware, dat dit voorjaar de vernieuwde duurzaamheidsstrategie presenteerde. Of FrieslandCampina, dat dit jaar een premie voor broeikasgasreductie introduceerde. Maar ook de grote internationale bedrijven die melkderivaten gebruiken voor hun productie, willen hun CO₂-voetafdruk verkleinen. En daarbij komen de maatregelen om emissies te verminderen ook op het boerenplan.

Alle effectieve maatregelen nodig

Een van die grote bedrijven is Nestlé, de maker van onder andere koffieproducten, chocolade en babyvoeding. Om die producten te maken koopt het bedrijf melkderivaten in van allerlei melkfabrikanten. 'Nestlé is internationaal erg actief met verduurzaming', vertelt Klaas Cuperus, sustainability manager bij Nestlé. 'Als je kijkt naar de hele keten van de producten van Nestlé wereldwijd, zie je dat 70 procent van de uitstoot afkomstig is uit de productie van grondstoffen. De helft daarvan, ruim 30 procent van de hele keten, komt uit de melkproductie.'

Er is dus verbetering mogelijk op de melkveebedrijven. En niet alleen mogelijk, maar ook nodig, weet Cuperus. Want de klimaatdoelen zijn ambitieus. 'We willen in 2030 de broeikasgasuitstoot van onze productie halveren. Dat is niet een ambitie, maar een hard doel dat we gesteld hebben. Om aan die 50 procent te komen moeten we alle effectieve maatregelen inzetten', vult hij aan. De uitstoot van broeikasgassen verlagen gaat alleen niet

vanzelf, daar zijn inspanningen en dus investeringen voor nodig. Nestlé heeft wereldwijd 1,25 miljard euro begroot om initiatieven op te pakken, waarvan ruim 50 miljoen voor de Nederlandse melkveebedrijven is gereserveerd. 'Om de transitie mogelijk te maken investeren we dat in een project met zuivelbedrijf Vreugdenhil', gaat Cuperus verder.

In dit project kijken Nestlé en Vreugdenhil welke maatregelen er te nemen zijn, wat deze kosten en wat het verdienmodel is van een verduurzaamd bedrijfsmodel. 'We begonnen met de begeleiding van zeventien melkveebedrijven om de CO₂-voetafdruk te verkleinen. Dat is langzaam uitgebreid naar nu 51 en uiteindelijk moeten dat er 267 worden. Per bedrijf wordt gekeken wat er gedaan kan worden en hoeveel geld daarvoor nodig is. Die kosten worden gedekt vanuit het project.'

Het idee is dat de bedrijven die niet aan het programma deelnemen, uiteindelijk meeliften op de praktische kennis die in het project wordt opgedaan. In totaal leveren ruim 900 melkveeouders aan Vreugdenhil. Het doel van het project is dus vooral om in de praktijk te toetsen welke maatregelen effectief zijn, maar ook om goed te evalueren wat een geschikte premie is om uit te betalen voor de genomen maatregelen. Om tot goede plannen te komen en deze te evalueren werken Nestlé en Vreugdenhil samen met Wageningen University & Research (WUR) in de publiek-private samenwerking Low Carbon Dairy. In deze samenwerking zijn ook Unilever en Cono Kaasmakers betrokken, die ook het doel hebben om in 2030 de CO₂-voetafdruk van melk te halveren.

Financiering voor verduurzaming

Het vaststellen van een vergoeding is lastig, blijkt wel uit de verschillende systemen die zuivelverwerkers hanteren. Dat moet aan het eind van de rit duidelijker worden, verwacht Cuperus. 'We weten nu nog niet precies wat nodig is aan investeringen om tot een bepaalde broeikasgasreductie te komen. En de ene maatregel is de andere niet qua kosten. Een methaanremmend product als Bovaer inzetten kost geld, maar kruidenrijk grasland ook. Daarnaast hangt de investering ook nog

‘De grote vijf’ onder de reductiemaatregelen (bron: Arla)

1

MEER MELK
PER KILOGRAM
VOER

2

PRECISIE IN
HET VOEREN
VAN EIWIT

3

LANGERE
LEVENSDUUR
VAN DE KOEIEN

4

PRECISIE
IN BEMESTING

5

GEWAS-
OPBRENGST
VERBETEREN

eens af van het bedrijf, want niet elke maatregel slaat op elk bedrijf goed aan’, aldus de duurzaamheidsmanager. Zijn evenknie bij het in zeven Europese landen actieve Arla herkent die complexiteit. ‘Deze zomer starten we internationaal met een premie voor duurzaamheidsmaatregelen’, vertelt Urte Freericks. Zij is bij Arla teamleider van serviceteams in de Benelux op het gebied van duurzaamheidsprogramma’s, melkkwaliteit en coöperatief werk. ‘In feite is zo’n premie een financiering om het uitvoeren van maatregelen mogelijk te maken. Daarnaast belonen en stimuleren we zo de duurzaamheidsinspanningen die onze leden doen en gaan doen’, aldus Freericks.

De premie van Arla heeft een opbouw die vergelijkbaar is met die van FrieslandCampina, Vreugdenhil en Milco-

bel (zie tabel 1). Op basis van gedeelde gegevens in de KlimaatCheck van Arla, vergelijkbaar met een systeem als de KringloopWijzer, krijgen Arla-leden inzicht in hun CO₂-voetafdruk over vijf categorieën en kan elk lid straks ook punten scoren per categorie.

Punten scoren en premie innen

Bij Arla geldt dat elke punt 0,03 cent per kilogram melk oplevert. Met vooralsnog een maximum van 80 punten – op den duur gaat dit naar 100 – kan de premie naar 2,40 euro per kilogram meetmelk oplopen.

‘Wanneer de 100 punten van kracht zijn, neemt dat nog toe naar 3,00 euro en nu geldt al dat leden ook 1 cent per liter melk ontvangen voor het invullen van de KlimaatCheck’, vertelt Freericks. In augustus is de premie

Tabel 1 – De doelen van vijf grote zuivelbedrijven en de opbouw van hun broeikasgasreductie- of duurzaamheidspremie

zuivelbedrijf	doel broeikasgasreductie 2030	berekening premie	maximale toeslag (€/100 kg melk)
Arla	30% t.o.v. 2015	80 punten te verdienen, elke punt is 0,03 cent per kilogram meetmelk premie is exclusief vergoeding voor het invullen van de Climate Check (1 cent/liter)	2,40
FrieslandCampina	33% t.o.v. 2015	systeem met meer dan 25 reductiemaatregelen om uit te kiezen premie is exclusief beloning voor biodiversiteit, diergezondheid, dierwelzijn en weidegang	1,50
Milcobel	35% t.o.v. 2020 (vóór 2035)	puntensysteem op basis van duurzaamheidsmonitor BCZ onderwerpen zijn diergezondheid en -welzijn, energie, milieu, voeding, water en bodem en sociale verantwoordelijkheid	1,00
Royal A-ware	30% t.o.v. 2021	footprintpremie in Nederland premie A-ware Duurzaam puntensysteem met thema’s als biodiversiteit, diergezondheid, dierwelzijn en weidegang	0,50 0,50
Vreugdenhil	50% t.o.v. 2018	12 punten te verdienen, bij minimaal 5 punten krijgt de veehouder voor elk punt 0,05/100 kg melk onderdelen zijn onder meer levensduur, broeikasgasuitstoot, biodiversiteit en diergezondheid en -welzijn	0,60

Nationale en internationale samenwerkingen in duurzaamheid

Vanuit de samenleving en vanuit bedrijven zelf is er de ambitie om klimaatverandering tegen te gaan. Hiervoor zijn allerlei duurzaamheidsamenwerkingen gestart. In de zuivelwereld zien we in Nederland de Duurzame Zuivelketen, die in 2030 als doel stelt om in totaal 1,6 megaton CO₂-equivalenten te reduceren ten opzichte van 2018. Dit kan via verlaging van de methaanuitstoot, energiebesparing en door de productie van duurzame energie. In 2030 moet de melkveehouderij energieneutraal zijn. In België is er ook een

sectorbreed duurzaamheidsprogramma opgezet door de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie (BCZ). Hierin is de duurzaamheidsmonitor opgenomen die inzicht biedt in geleverde inspanningen. Via het Convenant Enterische Emissies Rundvee is daarnaast als doel gesteld dat in 2030 de methaanemissie via pensvertering met 27 procent verlaagd moet zijn ten opzichte van 2018. Om te kunnen bewijzen dat de klimaatdoelen daadwerkelijk gehaald worden is er het Science Based Targets initiative (SBTi), waar

aan wereldwijd zo'n 5500 bedrijven zich hebben verbonden. Het SBTi richt zich op wetenschappelijke benadering van de doelen die individuele bedrijven hebben gesteld. Door te analyseren waar reductie is te halen en hoe groot die reductie is, worden de doelen duidelijker en uitgezet op korte en lange termijn. Vrijwel alle grote zuivelbedrijven werken met SBTi, direct of indirect via bedrijven die zuivel als grondstof benutten voor andere producten. Ook veel veevoerb企业 werken met SBTi.

voor het eerst onderdeel van de melkgeldafrekening. Dat de zuivelorganisaties met een puntensysteem komen, is om de verschillen in bedrijven gelijk te trekken. 'Het puntensysteem bevat uiteenlopende duurzaamheidsmaatregelen. Op die manier is er voor elk bedrijf, over alle landen waar onze leden melk produceren en leveren, iets wat kan werken. Afhankelijk van de bedrijfsvoering scoort het ene bedrijf goed op voerefficiëntie of eiwitbenutting, een ander bedrijf heeft een betere uitgangssituatie om maatregelen te nemen voor meer biodiversiteit', geeft Freericks aan. 'Elk bedrijf kan punten scoren en maatregelen nemen die bij het individueel bedrijf passen, zodat we over de hele linie aan die reductie van 30 procent van de emissies op het boeren erf kunnen komen, zoals in onze strategie is gedefinieerd.'

In het puntensysteem van de zuivelorganisaties komen voornamelijk dezelfde thema's aan bod. Het verbeteren van de benutting van eiwit in het voer, efficiënter gebruikmaken van eigen grond en bemesting, het stimuleren van biodiversiteit en het verhogen van de levensduur van koeien zitten in vrijwel elk programma opgenomen. Over deze maatregelen schreef Veeteelt in het januari-nummer van dit jaar nog het hoofdartikel.

Tandje erbij om doelen te halen

Hoe de punten zich vertalen, dus hoeveel punten een maatregel oplevert, verschilt per zuivelverwerker. De ene verwerker gaat ook verder in zijn programma dan de andere. 'Bij Royal A-ware bestaat het programma dit jaar uit een inventarisatie van de maatregelen die onze melkveehouders nemen om de footprint te verlagen op hun bedrijf', geeft Koen Veldman, manager veehouderijzaken van Royal A-ware, aan.

'Naast de footprintpremie is er het A-ware duurzaamheidspuntensysteem, met thema's als biodiversiteit, diergezondheid, dierwelzijn en weidegang. De footprintpremie in Nederland staat daar dus los van', zegt Veldman. Het verschilt ook per zuivelverwerker of de broeikasgasreductie onder het duurzaamheidsprogramma valt, of dat er een aparte premie voor is opgezet (zie tabel 1 op pagina 8).

Om de ambitieuze klimaatdoelen te halen moet er nog

een tandje bijgezet worden. Dat is de voornaamste reden dat er een premie voor is ingesteld. 'Uit gegevens van de Climate Check, die al sinds 2018 door ruim 95 procent van de melkveehouders wordt ingevuld, blijkt dat we al 1 procent reductie per jaar hebben gehaald', vertelt Urte Freericks tevreden. 'Dat hebben melkveehouders op eigen initiatief gedaan, want de premie is tot nu toe nog niet uitbetaald. Met de premie als extra drijfveer hopen we een versnelling tot gemiddeld 3 procent te bereiken.'

Vervolstappen duurder

Een verlaging van 1 procent per jaar, dat ziet Jeroen Hospers, duurzaamheidsonderzoeker van FrieslandCampina, ook terug in de gegevens uit hun programma Foqus planet. Ook daar is dit jaar ingezet op een premie om het verlagen van de uitstoot verder aan te moedigen. 'Ons doel is elke jaar 2 procent terug te gaan in emissies. In de praktijk lukt dat het beste met een combinatie aan maatregelen – het is niet zo dat er een bepaalde maatregel echt uitspringt om emissies te verminderen', ziet Hospers. Het is wel zo dat hoe verder je bent in het stappen zetten met reductie, hoe duurder de vervolgstappen worden. Denk aan de methaanremmers als Bovaer en Silvaer. Daar zit potentie in, maar er hangt ook een prijskaartje aan. 'Premies zijn uiteindelijk ook in het leven geroepen om die duurdere vervolgstappen binnen emissiereductie te kunnen zetten', besluit Hospers. |

Samenvatting

- Zuivelverwerkende bedrijven willen allemaal hun CO₂-voetafdruk verkleinen.
- Ruim 30 procent van de broeikasgasemissies komt vanuit de melkproductie, dus op het erf.
- Om de klimaatdoelen te halen betalen veel zuivelbedrijven premies, waarmee ze melkveehouders stimuleren en financieren om de broeikasgasuitstoot te reduceren.